

un divan al pati | JOAN GIBERT

Societat addicta a no pensar

No es tracta tant de pensar per pensar, sinó més aviat de reflexionar com a part d'un procés creatiu, productiu i de canvi

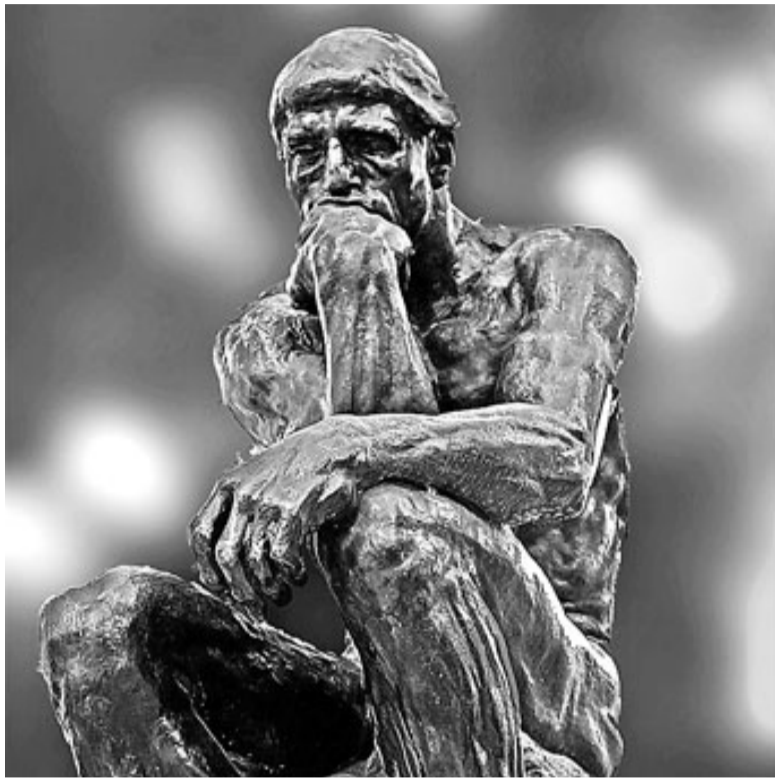
Avui voldria compartir amb el lector un seguit de reflexions al voltant de les controvertides addiccions. Com tots saben l'addicció representa una tendència o inclinació forta vers una cosa. Allò que sovint s'escapa és la significació que remet a allò no dit: a-dicció. Prenguin-ne bona nota perquè probablement sigui una de les claus de volta del problema. Estem habituats a l'estigmatització d'algunes addiccions, sobretot les referides a l'alcohol i les drogues. El que ara els proposo és un exercici menys comú. Els convido a analitzar aquesta qüestió tan trillada des d'una perspectiva diferent.

- Quan algú no es qüestiona res hauria d'adonar-se que deixa de costat la possibilitat de lluitar per canviar, sol o en companyia dels altres, el curs dels esdeveniments. En el fons sabem que els veritables canvis comencen per un mateix i que això requereix pensar

Si en totes les societats i èpoques històriques han existit addictes i addiccions, a què ve tant esvalot? Al cap i a la fi, la recerca del plaer, amb les seves paradoxes, ha estat, és i seguirà essent una constant. Quina és la diferència fonamental d'època? Què és allò que avui nequiteja i incomoda tant? Anticipo una resposta anunciada en el títol: és la societat, en general, la que s'ha tornat addicta. Si encara no se n'han adonat, no s'alarmin, tenen moltes probabilitats de seguir vivint, a condició de renunciar a pensar, com han fet fins ara.

Si a la generalitzada addicció al tabac i a l'alcohol, li sumem l'addicció a les substàncies il·legals com l'haixix, la marihuana, la cocaïna, les pastilles de disseny i la heroïna; les drogues de venda en farmàcies, amb prescripció mèdica o sense, com ara amfetamines, ansiolítics, antidepressius, i el menjar, no ja com a aliment o font de plaer, sinó com a objecte de gola, bulímia i anorèxia: qui estigui lliure d'addicció que tiri la primera pedra.

Per si tot l'anterior no els sembla suficient, l'addicció no se circumscriu només als tranquil·litzants químics. La televisió també hi fa el seu paper, i els Ipot, les consoles, el Youtube i els MP3. Per poc que ens aturem a pensar-hi, tots els progra-

El pensador, una de les més famoses escultures de bronze d'Auguste Rodin.

mes, tant els morbosos com els d'entreteniment, tant el futbol com les telenovelles, distreuen l'atenció i ens fan oblidar que la possibilitat de canviar es troba a les nostres mans. Això sovint implica renunciar a ser artífexs del nostre destí.

En qualsevol cas, resulta paradoxal constatar que, tot just ara, quan per primera vegada a la història el fet de pensar ha deixat de ser el privilegi d'una elit, sigui la població la que respongui massivament: no vull pensar! Quin és el malestar que genera pensar? Per respondre a aquesta pregunta el millor seria que, un a un, provéssiu de contestar-la. No està malament recordar que en èpoques passades el fet de pensar havia estat perseguit i castigat, fins i tot amb la mort. Avui en dia, almenys en la nostra societat occidental, el risc de morir o ser empresonats per tota la vida és una excusa de mal pagador.

Aleshores, què indueix els subjectes actuals a no pensar? Què els impulsa a evadir-se a través de programes televisius barroers, substàncies químiques o altres entreteniments addictius? És només qüestió de mandra o s'hi amaguen pors? Es diria que allò que es busca és no saber dels sentiments, afectes, emocions i projectes. El refugi generalitzat en l'alcohol, els fàrmacs, els porros, la tele o l'ordinador promou el conformisme i la renúncia a esdevenir actor de la pròpia existència. Quan algú no es qüestiona res hauria d'adonar-se que deixa de costat la possibilitat de lluitar per canviar, sol o en companyia dels altres, el curs dels esdeveniments. En el fons sabem que els veritables canvis comencen per

un mateix i que això requereix pensar. No es tracta tant de pensar per pensar, sinó més aviat de reflexionar com a part d'un procés creatiu, productiu i de canvi.

- Hauríem de saber que preguntar-nos per allò que ens passa ens obre la porta d'accés a un saber particular i inèdit que, de retruc, ens cura del dolor d'existir

El gran obstacle és no voler saber d'un mateix. Resulta més senzill, i menys compromès, obtenir un saber sobre l'univers o l'àtom, que no pas de si mateix. Una vegada més el socràtic «coneix-te a tu mateix» apareix al centre de la qüestió. Davant la por del coneixement d'un mateix, sorgeix el refugi fàcil a la mala televisió, a les substàncies químiques i a altres pràctiques addictives. Unes pràctiques que s'estenen pel teixit social a una velocitat de vertigen. Al contrari d'altres praxis reduccionistes, la psicoanàlisi acull, un a un, els mals, angoixes i patiments derivats del dolor d'existir.

Hauríem de saber que preguntar-nos per allò que ens passa ens obre la porta d'accés a un saber particular i inèdit que, de retruc, ens cura del dolor d'existir. Només cal tenir el coratge de trucar a la porta i transitar de l'addicció a la dicció.

opinió | ANDREU FERNÀNDEZ I MATEU

Política

Sota aquest títol tan genèric podríem associar-hi diverses definicions, interpretacions i fins i tot treure'n alguna conclusió. No vol ser aquesta la meua intenció. Al contrari, m'agradaria sintetitzar i desmitificar aquest mot que, al meu entendre, cada vegada més allunya la societat civil del seu entorn.

Vagi per endavant que entenc la política com un servei a la societat. Prioritzant la col·lectivitat per damunt de la individualitat. Els serveis públics per sobre dels privats. La justícia social. El que tots siguem iguals davant la llei. El dret a decidir lliurement. Amb contraprestacions més morals que econòmiques. I tenint per bandera el respecte, la llibertat, l'honestedat, l'ètica i la transparència.

No n'hi ha prou amb boniques frases fetes dissenyades, la majoria de vegades, des d'una prestigiosa agència de publicitat. La renovació periòdica de càrrecs, la limitació de mandats i les llistes obertes haurien de ser fets habituals en el món polític. No es poden perpetuar les mateixes persones anys i panyos. No hauria d'haver-hi, per exemple, els mateixos noms més de dues o màxim tres legislatures en qualsevol institució. Quan això passa, convertim la política en un ofici, deixem de ser objectius i defensem no un càrrec, sinó un sou.

- Entenc la política com un servei a la societat. Prioritzant la col·lectivitat per damunt de la individualitat. Els serveis públics per sobre dels privats. La justícia social. El que tots siguem iguals davant la llei. El dret a decidir lliurement. Amb contraprestacions més morals que econòmiques. I tenint per bandera el respecte, la llibertat, l'honestedat, l'ètica i la transparència.

Si s'han de denunciar les comissions irregulars, els encàrrecs fets a mida, els estudis i els projectes encomanats no se sap ben bé per què, jo crec que sí. S'ha de fer tant si s'és al govern com a l'oposició. Amb fermesa i convicció però donant exemple. No val canviar el discurs en funció de la teva situació puntual.

Els càrrecs han de ser per a les persones més ben preparades. L'obscurantisme i l'amiguisme han de donar pas a processos oberts, nets i transparents, a què tothom pugui tenir accés. No hi ha dret que una selecció es faci simplement amb una entrevista personal.

Als cotxes oficials, sous generosos, bons restaurants, situacions privilegiades i fins i tot escorta personal, estic segur que tothom s'hi acostuma fàcilment. La batzegada bé en tornar a la situació real. Llavors ens aferrem al poder deixant de banda els orígens, la síntesi del que havia estat el nostre discurs i programa polític.

La coherència hauria de ser, també, una assignatura obligatòria en política per guanyar credibilitat dins la ciutadania. Com pot ser, si no, que els dos partits majoritaris a les Espanyes, adversaris ideològics contrastats, amb diferències en polítiques econòmiques, socials, culturals i de tot tipus, pactin entre si al País Basc. Els mou un únic objectiu, intentar deixar sense veu el nacionalisme i l'independentisme bascos.

No m'agradaria ni voldria que ningú tragués, després de llegir aquest escrit, la conclusió que no val la pena dedicar temps a la política. Res més lluny de la realitat. És no tan sols recomanable, sinó que fins i tot considero necessari dedicar-hi una part de la vida. Ja ho va dir Joan Fuster, la política, si no la fas, la faran uns altres per tu.